

maa fremtræde hos den enkelte Borger, i desto høiere Grad maa det ogsaa være Enhvers Pligt fra sin Side at medvirke til, at der i alt Fald gjøres Alt, hvad der fra Landets Side kan gjøres, for at møde de truende Farer, og jeg har den Fortrøstning, at, naar dette gjøres, da vil det ikke være gjort forgæves. Jeg kan derfor ikke sige Andet end, at dette Lovforslag, saaledes som det er fremkommet, og, efterat det nu er blevet bragt saa vidt, at vi med stor Rimelighed tør imødesee, at det om kort Tid vil blive gennemført, er det trosteligste Punkt, som jeg har kunnet fæste mit Die paa i den sidste lange Tid, der har været saa rig paa Ansægtelser og Betsvringer. Thi det forekommer mig at være et høist hæderligt Vidnesbyrd om, at det danske Folk, at dette Folk, som i den nærværende Slægt's Tid har bragt større Offre af Menneskeliv og af Formue end forholdsvis noget andet europæisk Folk, for at forsvare og hævede sin Tilværelse mod gjentagne overmægtige og retløse Angreb, og som altsaa i høiere Grad end maaskee noget andet Folk vilde kunne have en Udskyldning for den Tølelse, at det nu var træt, og at det ikke længer kunde magte den Opgave, som Skæbnen synes at have lagt paa det, er et af de første, som virkelig har havt Mod og Kraft til alvorligt at tage fat paa den Opgave, som foreligger hele Europa, og som navnlig de to Stater, til hvilke den ærede sidste Taler sigtede, og hvis Anstrengelser dog ingenlunde i den senere Tid have været tagne i stærkt Beslag i lignende Retning, hidtil ikke have magtet at løse, — har taget fat paa den hurtigt og stærkt, og med en saadan Alvor, at det erklærer sig rede til at bringe meget store Offre baade af Tid, af Penge og af Kraft til dens Realisation. Det er ganske vist, som det før blev udtalt her, at, naar den almindelige Bærnepligt ikke længer blot staaer som en Theori, men for fuldt Alvor gennemføres, saa at al Stilling og Nummerbetydning bortfalder, og naar altsaa den hele vaabensføre og vaabendygtige Deel af Nationen virkelig ogsaa føres til at blive vaabensøvet og sættes istand til efter Gode at tage Deel i Kampen for Landet, hvad enten denne nu maatte føre til Seir eller Undergang, og naar Folket derhos erklærer sig villigt til at paatage

sig Udgifter, der under normale Forhold vist nok maatte betragtes som meget store —, saa har Folket i saa Henseende gjort Alt, hvad det kan. Jeg betragter altsaa dette Lovforslag som et trosteligt Beviis paa, at Modet og Haabet — thi uden Haab vil Modet ikke i Tidens Længde kunne opretholdes — og Kraften og Dygtigheden til at hævede sig og løse sin Opgave vel et Die-blik har kunnet rystes og rokkes hos det danske Folk, men at det dog hurtigt har samlet sig til atter med Mandemod at gaae Tiderne imøde. Og ligesaa vist, som det nu er, at vi ikke alene vilde kunne forsvare os overfor overmægtige og overmodige Angreb, og ligesaa vist, som det er, at vi have høstet rundelige Erfaringer om, hvad saakaldte Alliancer eller venstabeligt findebe Magter have at betyde, ligesaa vist er det dog ogsaa, at den første Betingelse for, at man kan vinde nogensomhelst Støtte og Styrke i et Statssamfund, der er saa dybt rokket som det europæiske Statsamfund, er, at man samler al sin Kraft og lægger sin Villie for Dagen, ikke i hvørstede Taler — jeg synes, at dette Lovforslag tværtimod er blevet ledsaget af Udtalelser, der vise, hvor frie vi ere for tomme Illusioner, — men i Gjærning, sin Villie til at være rustet for at kunne gøre Sit — Mere kan man jo ikke gøre, Resten maa da staae i Herrens Haand. Historien har allerede vist, at den Kamp, som Danmark hidtil har optaget og ført mod en saa overvældende Overmagt, af meget competente Folk udenfor Landet — og her kan jeg tale af ny egen Erfaring — bedømmes og sees i et ganske andet Lys end det, hvori vi selv ere vant til at see den. Det betragtes af dem ikke blot som et høithæderligt Beviis paa, at det danske Folk er en kjæl og dygtig Nation, at det overhovedet har vovet at optage Kampen, men ogsaa Kampens Førelse betragtes af dem som et stort Vidnesbyrd til vor Forbeel, netop fordi vi kæmpede uden Haab om at feire. Jeg har derfor heller ingen Tvivl om, at den moraliske Side af Sagen vil gjøre en meget stor Forskjel paa den Betydning, som man vil tillægge Danmark og dets Bestaaen. Men det er derhos ganske vist, at en Armeé paa 45,000 Mand under en almindelig europæisk Krig ingenlunde er ubetydelig; thi det maa vel erindres, at